

שבת הגדול

מטרת ליל הסדר – להיות חלק מהסיפור

בשבוע הבא, בליל שבת, נהיה כולנו בליל הסדר, הלילה שמזכיר לנו את הסדר האלוקי, הלילה שעיקר האמירה שלו היא שיש סדר, שההיסטוריה האנושית על כל מהלכיה, על השעבוד, הסבל והגלות, ועל הגאולה, החירות וישועה, היא מסודרת על ידי הקב"ה.

ליל הסדר הוא לא לילה של לימוד, אם הקב"ה היה רוצה שנלמד בלילה הזה, הוא לא היה מסדר אותו כפי שהוא, זה לא מתאים ללימוד שיש סביב השולחן תינוקות וילדים יחד עם זקנים ושישיים, זה לא מתאים ללימוד שמתקבצים כל המשפחה המורחבת, זה לא מתאים ללימוד את הילדים בלילה שזו לא השעה שלהם... אז מה עניינו של ליל הסדר?

לענ"ד מגמת ליל הסדר לומר לנו, שיש סיפור של יציאת מצרים, שרק החל ביציאת מצרים שהייתה לפני 3328 שנים, אבל הסיפור הזה ממשיך, ואולי הדבר החשוב ביותר שצריך להרגיש ולחיות בלילה הזה, הוא שהסיפור הזה, הוא הסיפור שלנו, אנחנו כולנו חלק מהסיפור הזה, חלק מהסדר האלוקי, של גלות וגאולה, של התקדמות מתמדת.

בשביל שנרגיש שאנו חלק מהסיפור הזה, אין מתאים יותר משיבה של שלושה-ארבעה ולעיתים חמישה דורות סביב שולחן הסדר, כי הראיה של הסבא רבא שהגיע מפולין או מתימן, מהונגריה או ממרוקו, מהולנד או מאלג'יר, יחד עם הסבא שלחם במלחמת יוה"כ, יחד עם האבא שהיה הראשון שלמד בישיבת הסדר, וכל זה עם כל בני הדודים ובנות הדודות של המשפחה העניפה, זה לראות את הסיפור מול העיניים, זה להבין שאנו משתייכים לסיפור גדול, לסדר אלוקי.

וכל אחד ואחד הוא חלק מן הסיפור, והסיפור הזה הוא סדר אלוקי, שמגיע דרך אנשים שלוקחים חלק, דרך אנשים שמבינים את הסיפור ורוצים לפעול במסירות נפש ובכל ליבם, להיות שותפים לפרק הבא של הסיפור המופלא הזה, של הסדר האלוקי הזה.

זו מטרת ליל הסדר, לא לספר סיפור עתיק, אלא לספר את הסיפור שלנו, בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, כאלו גם הוא שעומד מול האתגרים כאן ועכשיו, ייצא מן המצרים ויקדם את גאולת ישראל, שמביאה ברכה וטובה לכל העולם.

ומכוח האמונה הזאת, שוודאי הגאולה מתקדמת, אמונה ששואבת את כוחה מכוח הזיכרון ההיסטורי, מכוח העובדה שבניגוד לכל התחזיות וההערכות יצאנו ממצרים, ובניגוד לכל היגיון סביר שבנו לארצנו מכל קצוות תבל, ובניגוד לכל הערכה ריאלי, מדינת ישראל התגברה על כל אויביה הסובבים אותה מכל עבריה, והיא לא רק שורדת היא משגשגת ופורחת, ובניגוד

דבר תורה לשבת

מאת הרב גור גלון

לציפיות, עם ישראל הולך ומתחזק ברמה הרוחנית, הישיבות פורחות, לימוד התורה מתגבר, הרצון לרוחניות עולה ועולה, ובמקום הראשון והשני ברשימת המושמעים ביותר על גלי אתר, נמצאים ישי ריבו וחנן בן ארי. שאנו יושבים לשולחן ליל הסדר בארצנו ובמדינתנו, עם המשפחה והחברים, עם הדודים ובני הדודים, אנו יכולים לומר בביטחה:

הַשָּׁנָה הַבָּאָה – לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאֶרֶץ דִּישְׂרָאֵל

הַשָּׁנָה עֲבָדִי – לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּבֵן חוּרִין.

אבל לא להסתפק בכך, אלא לומר:

השנה אנו בבית – בשנה הבאה בירושלים הבנויה, שבמרכזה המקדש

השנה אוכלים תבשילים טעימים שהכנו בבית – בשנה הבאה נאכל מבשר קורבן הפסח

השנה יושבים בבתי המשפט שופטים שמכריעים על פי משפטי הגויים – בשנה הבאה יהיו שופטים שישפטו על פי המשפט האלוקי

השנה יש ממשלה שנשענת על קולות שאינם יהודיים – בשנה הבאה תחזור מלכות בית דוד, ממשלה שבראש מעיניה קידוש שם ה' בעולם!

ואם אתם חושבים שזה הזוי, מדומיין ולא הגיוני, כמה הזוי היה לשבת בפולין או במרוקו, או בכל מקום אחר בעולם, ולומר לפני מאה שנה ששנה הבאה נהיה בארץ ישראל, כמה לא נורמלי זה היה לשבת בתוככי מחנות הריכוז ולומר שנה הבאה בירושלים, שנה הבאה בני חורין!

זה היה הזוי ולא נורמלי, אבל זה קרה וקורה מול עינינו, כי יש סדר אלוקי, ומי שמצטרף אליו, בסופו של דבר מצליח. זה בעיני עניינו של ליל הסדר.

זה הסיפור שלנו, זה הסיפור שאנו חלק ממנו, זה הסיפור שאנו כולנו נקראים לקחת בו חלק אקטיבי, ולקדם את העלילה. אם נקרא את ההגדה מתוך המבט הזה, נוכל לראות את כוונת ההגדה, ורק כדי להדגים זאת אכתוב מעט על שני החלקים הראשונים שפותחים את ה'מגיד'.

כבר כתבנו על החלק המסיים את **הא לחמא עניא**, אבל אולי נתייחס לעוד שתי נקודות בחלק שכבר מתקופת הגאונים עומד בפתיחת ההגדה, דבר ראשון, העובדה שהשפה היא ארמית, השפה המדוברת באותם השנים, באה לומר שההגדה היא רלוונטית ומשמעותית לימינו, סיפור יציאת מצרים, איננו דבר שהיה בעבר, אלא הוא סיפור שרלוונטי להיום, כפי שהסברנו,

דבר תורה לשבת

מאת הרב גור גלון

דבר שני, אנו אומרים: הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים, ורבים שואלים זה לחם העוני שאכלנו במצרים? – היה צריך לומר: זהו לחם העוני שאכלנו ביציאתנו ממצרים, רבו הפירושים על העניין, אך לדרכנו נזכיר את דברי הראשונים שישראל כל ימי היותם במצרים אכלו מצות, מכה טעמים, העבד בעוניו, חוזר עייף ורוצה לאכול ולישון, אין לו זמן להמתין שהבצק יתפח, ולכן זה לחם העוני שאכלנו במצרים, אך הקב"ה מצווה אותנו לאכול את הלחם הזה, את המצה גם בגאולתנו, והדבר מגלה שהסבל והצער שהיו מנת חלקנו הם שהביאו לגאולה והישועה, צריך לדעת שגם הצער הוא חלק מתהליך הגאולה וההתקדמות.

לאחר מכן אנו שואלים מה נשתנה – סיפור יציאת מצרים, מתחיל בשאלה, וזה חלק מגדרי סיפור יציאת מצרים, שהסיפור צריך להאמר כשאלה ותשובה, כפי שאמרה התורה: 'כי ישאלך בנך...' ועוד, הסיבה הפשוטה לכך היא שרק על ידי השאלה, הלב והמוח נפתחים לקבל, שיש לאדם שאלה אמיתית, שיש משהו שמפריע לאדם, שהוא מרגיש שחסר לו משהו, אז הוא נפתח לקבל תשובה, לשמוע דברים, כל ליל הסדר מכוון להביא את הילדים, ולמען האמת את כולנו לשאול, על עניינינו של עם ישראל, על השעבוד והסבל ועל הגאולה והישועה.

כל העשייה בליל הסדר מכוונת לעורר אותנו לשאול, המצה והמרור, ההסיבה, הכרפס והנטילה הקודמת לו, סילוק השולחן ועוד, כל זה מעורר אצל הילדים ואצלנו הבנה שיש משהו לא רגיל ואת המיוחדות הזאת של עם ישראל, את הקשר המיוחד של הקב"ה לעם ישראל – באנו לברר ולהבין בלילה הזה.

אפשר אולי לומר, כי בתוך שאלת 'מה נשתנה' מקופלת שאלה גדולה ונוראה על כל עניינינו של עם ישראל, מדוע נשתנה מכל העמים, באמונתו, במצוותיו, בייסוריו, בהישגיו הרוחניים, בגלותו ובגאולתו. וכך אנו ממשיכים את ההגדה, ומספרים את הסיפור שלנו.

יהי רצון שנזכה להיות חלק מהסיפור ולראות בעינינו את הפרקים הבאים הולכים ומופיעים – כמו שאנו מסיימים את ברכת הגאולה בליל הסדר:

"...כִּן ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהִי אֲבוֹתֵינוּ יִגְיַעֲנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים אַחֲרֵים הַבָּאִים לְקִרְאָתְנוּ לְשָׁלוֹם, שְׂמִיחִים בְּבִנְיַן עִירָה וְשָׂשִׁים

בְּעִבּוּדָתָהּ. וְנֹאכַל שֵׁם מֶן הַזִּבְחִים וּמִן הַפִּסְחִים אֲשֶׁר יִגְיַע דָּמָם עַל קִיר מִזְבֵּחַךְ לְרָצוֹן, וְנוֹדֶה לָּךְ שִׁיר חֲדָשׁ עַל גְּאֻלָּתְנוּ וְעַל פְּדוּתְנוּ

נִפְשָׁנוּ."

דבר תורה לשבת

מאת הרב גור גלון